

Bilten br. 7

2022.

PROJEKT ENES-CE

se bavi pitanjem energetske učinkovitosti u Središnjoj Europi

---

ENES CE postignuća u gradu Forli

U Italiji, u Gradu Forli projektne aktivnosti i ostvareni ciljevi omogućili su, prije svega, združivanjem zajednice i djelatnika općine, implementaciju procesa revizije energetskih planova iz SEAP u SECAP.

Pilot aktivnosti projekta bile su usmjereni na podizanje svijesti velikog broja građana o korištenju energije. Konkretno, distribucija seta promotivnih materijala dovela je do razmišljanja o utjecaju postupaka ljudi i kakav utjecaj svaka radnja može imati, te o važnosti zajedničkog djelovanja. Slijedom navedenog, paralelno s individualnim angažmanom građana po pitanju energetskog planiranja, osnivanje energetskih zajednica građana daje se prilika građanima da sami predlažu i poduzimaju zajedničke akcije uz potporu Općinskog centra za energetiku.

Tijekom trajanja projekta promjenilo se talijansko zakonodavstvo u području osnivanja i djelovanja energetskih zajednica dajući mogućnost pokretanja i poticanja zajednica za obnovljivu energiju. Međunarodna konferencija projekta održana u Gradu Forli dana 1.6.2022. bila je prilika za upoznavanje s energetskim zajednicama. Grad Forli ulaže mnogo truda na realizaciju i stvaranje energetskih zajednica širenjem informacija putem osnovanog „Energy Help Desk-a“ i mapiranjem zgrada i ostalih površina koje su u vlasništvu grada, kako bi se odlučilo o potencijalnoj ugradnji fotonaponskog sustava.

Međunarodna ENES CE konferencija u Gradu Forli

Dana 1. lipnja 2022. godine, Grad Forli u suradnji sa društvom FMI s.r.l. organizirao je međunarodnu konferenciju Interreg projekta ENES-CE. Na održanoj konferenciji, projektni partneri predstavili su ostvarene ciljeve koje su postigli kroz provedbu pilot aktivnosti, dok su druge važne nacionalne organizacije prezentirale svoj angažman u razvoju zakonske regulative u području osnivanja energetskih zajednica. Video zapis (na engleskom jeziku) dostupan je na ENES CE You Tube kanalu: https://www.youtube.com/channel/UCwgXrXXttFgNF_L0zRRF7Pg?cbrd=1.

Memorandum o razumijevanju lokalne klimatske akcije u Zuglu

Na Dan planeta Zemlje, kao dio završne aktivnosti projekta ENES-CE, Općina Zuglo potpisala je Memorandum o razumijevanju s partnerskim organizacijama civilnog društva i poduzećima u svom okrugu, kojim će i dalje provoditi ciljeve u pogledu održive energije i klimatskog utjecaja.

Zamjenica gradonačelnika, Rebeka Szabo naglasila je da Općina Zuglo sama ne može učinkovito utjecati na lokalne učinke klimatskih promjena. Iako je više od 80% stanovnika svjesno problema koji su uzrokovani klimatskim promjenama i spremni su na poduzeti korake u svrhu smanjenja utjecaja klimatskih promjena, ali im je potrebna pomoć kako bi se pronašli odgovarajući odgovori na izazove s kojima su suočeni.

Sukladno Akcijskom planu energetski i klimatski održivog razvijanja, Općina Zuglo obvezala se na smanjenje emisija CO₂ za 40% do 2030. godine. Za postizanje navedenih ciljeva, Općina treba doprinos lokalnih dionika - građana, udruga i poduzeća.

Početni cilj ENES-CE-a bio je stvoriti energetsku zadrugu u okrugu Zuglu. Mađarska zakonska regulativa ne propisuje uvjete za osnivanje takvih zadruga, stoga je Memorandum o razumijevanju lokalne klimatske akcije, izraz političke volje da se radi na klimatski neutralnom Zuglu. Osim Općine, Sporazum je potpisalo 6 organizacija civilnog društva i manjih lokalnih poduzeća. Sporazum je otvoren i za pridruživanje drugim zainteresiranim dionicima.

<https://www.zuglo.hu/alairtak-a-zugloi-klimavedelmet-tamogato-megallapodast/>

Radovi na instalaciji integrirane fotonaponske elektrane na krovu vrtića „Fijolica“ u Gradu Prelogu

Hrvatski projektni partneri, Grad Prelog i Međimurska energetska agencija d.o.o. u sklopu provedbe projekta ENES-CE aktivno rade na provedbi pilot aktivnosti, koja uključuje ugradnju integrirane fotonaponske elektrane snage 50kW na krov nedavno energetski obnovljene zgrade Dječjeg vrtića „Fijolica“. Ova investicija smatra se važnim projektom energetske zajednice, u koju su od samog početka izravno bili uključeni građani i drugi dionici, koji su bili uključeni u proces odlučivanja o vrsti pilot aktivnosti koja se provodi u sklopu projekta.

Zgrada dječjeg vrtića „Fijolica“

Cjelokupan proces započeo je krajem ožujka 2022. godine, nakon potpisivanja ugovora s izvođačem radova, dok se kraj radova i puštanje elektrane u rad očekuje do kraja lipnja 2022. godine, kada službeno završava provedba projekta ENES-CE. Ukupna vrijednost pilot investicije iznosi 55.700,00 €, a jedan dio pokriven je iz proračuna ENES-CE projekta u iznosu od 15.000,00 €. Ostatak financiranja osiguran je iz proračuna Grada Preloga te dodatnih sredstava koja su dostupna putem Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, kroz Poziv na dodjelu sredstava za sufinanciranje obnovljivih izvora energije na javne zgrade. Grad Prelog podnio je prijavu na ovogodišnji poziv u travnju 2022. godine, te se očekuje pozitivan ishod, odnosno sufinanciranje preostalog troška investicije u iznosu od 40%.

Instalacija fotonaponske elektrane na krov dječjeg vrtića Fijolica

Zbog nedavnog enormnog povećanja cijene energenata, ovu su inicijativu odabrali građani u sklopu novoosnovane energetske udruge građana „Zeleni Prelog“ u okviru projekta ENES-CE koja će sigurno imati pozitivan učinak na visinu troškova električne energije u vrtiću. Treba spomenuti da su u 2021. godini troškovi za utrošenu električnu energiju iznosili oko 7.000,00€, a s rastom cijena energenata ove godine se taj trošak procjenjuje na iznos od približno 11.600,00 €. Sukladno relevantnim izračunima ova će investicija osigurati financijske uštede u iznosu od 9.000,00 € godišnje, te smanjenje emisija CO₂ u iznosu od 9 t(CO₂) godišnje. S obzirom na to da je tijekom posljednje dvije godine zgrada dječjeg vrtića energetski obnovljena, a s ugradnjom fotonaponske elektrane za proizvodnju električne energije, zgrada će postati primjer zgrade s povećanom energetskom učinkovitosti, čime će se osigurati bolje radno okruženje za zaposlenike vrtića te utjecati na kvalitetu usluga građanima i njihovoј djeci.

Opisana pilot aktivnost pokrenuta je nizom interaktivnih i zajedničkih radionica održanih s građanima i relevantnim dionicima koje sežu iz 2019. godine, pa do formiranja i osnivanja energetske udruge građana „Zeleni Prelog“ u 2021. godini. Organizirane radionice u kombinaciji s drugim relevantnim komunikacijskim aktivnostima, potaknule su građane za uključivanje u proces revizije postojećeg energetskog plana (SEAP) i izrade novog energetskog plana (SECAP) te utvrđivanje najrelevantnijih mjera koje će se provoditi u Gradu Prelogu.

Ovom investicijom gradska je uprava potaknula dodatni interes građana za ulaganje u instalaciju fotonaponskih elektrana na krovove privatnih kuća. Osim toga, potaknuto je

pokretanje dodatnih projekata održive energije i inicijative poput postavljanja integrirane stanice za punjenje električnih vozila kraj dječjeg vrtića te kupnje električnog automobila za potrebe poslovanja Grada Preloga.

Time je Grad Prelog dao zamah dalnjim zelenim investicijama i otišao korak dalje u svojoj namjeri da postane klimatski neutralan i održiv grad.

Grad Koper uspješno je proveo pilot akciju ulaganja u pametnu rasvjetu i postavio temelje za uspostavu prve zadruge za solarnu energiju

U Gradu Kopru već se duži niz godina raspravlja o energetskoj politici i postizanju učinkovite i sigurne opskrbe energijom. U veljači 2021. godine, gradonačelnik Grada Kopra, Aleš Bržan, potpisao je Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju. Na ovaj način, Grad Koper pridružio se europskom pokretu koji se zalaže za povećanje energetske učinkovitosti i za korištenje obnovljivih izvora energije. Tijekom 2022. godine, Grad Koper će usvojiti Akcijski plan energetski i klimatski održivog razvijatka koji će sadržavati skup mjera za ostvarivanje ciljeva Sporazuma gradonačelnika, odnosno smanjenje emisija stakleničkih plinova za 40% do 2030. godine u odnosu na referentnu 2005. godinu i povećati sposobnost prilagodbe klimatskim promjenama.

Kroz ENES-CE projekt uspostavljeni su temelji za osnivanje prve energetske zajednice građana na području Grada Kopra. Lokalno stanovništvo pozvano je da se pridruži u suradnju i preuzimanje aktivne uloge pri osnivanju takve zajednice. S ciljem razvoja i unapređenja energetske održivosti, Grad se odlučio povezati s građanima i osnovati „Sunčanu zadrugu Grada Kopra“. Prvi projekt zadruge biti će postavljanje fotonaponske elektrane na krovu Osnovne škole u Sv. Antonu. Prioritetni zadaci grada biti će proširivanje rada zadruge sa sličnim projektima postavljanja fotonaponskih elektrana na krovove zgrada u vlasništvu općine.

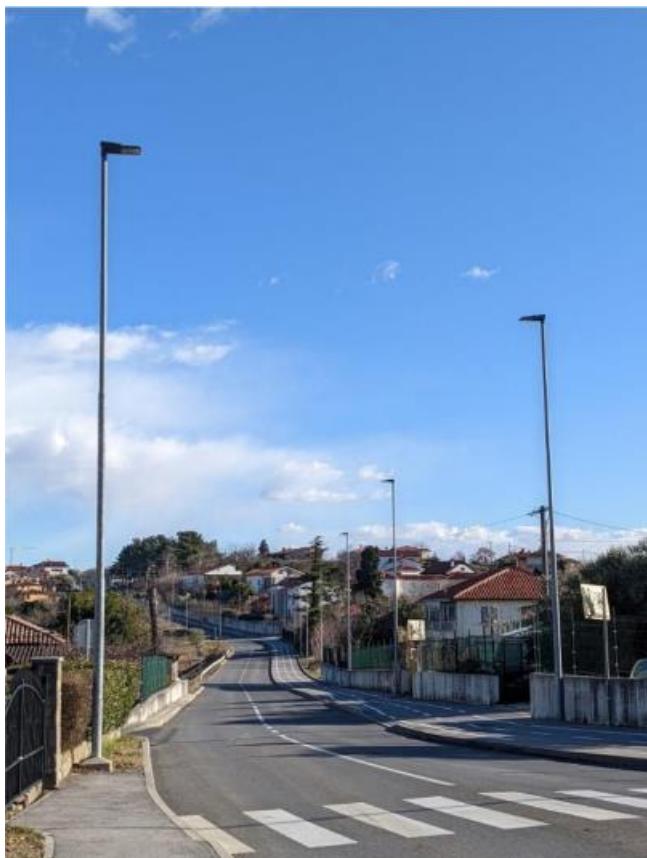
Osim stvaranja energetske zadruge, Grad Koper uspješno je proveo pilot aktivnost ulaganja u pametnu rasvjetu. Modernizacija javne rasvjete na Slemenskoj cesti izrađena je sukladno Uredbi o graničnim vrijednostima zbog svjetlosnog onečišćenja okoliša te njeznim izmjenama i dopunama. Zamijenjeno je 36 neučinkovitih svjetiljki s novim LED svjetiljkama. Energetska ušteda i operativni troškovi instaliranog SCADA sustava, zajedno s LED tehnologijom rasvjete doprinijeti će do 60% nižim troškovima rasvjete. S

druge pak strane, ova tehnologija produljuje vijek trajanja svjetiljki i dodatno doprinosit smanjenju svjetlosnog onečišćenja.

Potrošnja energije će se nakon ugradnje investicije smanjiti do 9.876 kWh godišnje. Svjesni smo da je lokalna samouprava ključni dionik u promicanju energetske tranzicije i borbe protiv klimatskih promjena na razini upravljanja, a samim time najbliža je građanima. Stoga je ispravno da lokalne vlasti preuzmu vodstvo u ovom području i postanu primjeri drugim građanima i vlastima.

U regiji Lubelskie osnovan je Energetski klaster Niemce

Zahvaljujući suradnji stanovnika, poduzetnika i lokalnih vlasti u energetikom planiranju, u listopadu 2021. godine u Općini Niemce osnovan je „Energetski klaster Niemce“. Cilj novoosnovanog klastera je podržati razvoj lokalne distribucije energije, poboljšati energetsku sigurnost na ekonomski učinkovit način, ulagati u obnovljive izvore energije te u obrazovanje vezano uz ekologiju.

Energetski klaster Niemce započeo je s organizacijom provedbe pilot aktivnosti pod nazivom „Svaki stanovnik i poduzetnik iz Općine Niemce može doprinijeti čistom zraku cijele regije“.

Cilj provedbe pilot aktivnosti bio je podizanje svijesti lokalne zajednice o mogućnosti smanjenja emisija CO₂ u općini i informirati građane o mogućnosti izrade sustava obavještavanja o kvaliteti zraka u budućnosti. Osim toga, članovi klastera promovirali su ideju suradnje unutar klastera i mogućnost da se klasteru pridruže novi članovi kroz zajedničko planiranje prema principu odozdo prema gore. Sudionici pilot aktivnosti, putem održanih sastanaka stekli su znanja o dostupnim programima posvećenim ulaganju u OIE i poboljšanje energetske učinkovitosti. Također, sudionici su naučili kako smanjiti potrošnju energije, a samim time i emisije CO₂ promjenom svojih svakodnevnih ponašanja i navika.

Energetski klaster Niemce ima ambiciozne planove za svoju budućnost. Izrađen je popis slobodnih prostora kako bi se lakše isplanirala ugradnja fotonaponskog sustava i sustava vjetroelektrana. Općina Niemce (koja je članica klastera) raspisala je natječaj za provedbu projekta - ulaganje u FN sustav u okviru projekta „Niemce - eko učinkovita općina“. Ovo je trenutno jedan od prioritetnih projekta. Klaster će također nastaviti s aktivnostima posvećenim ekološkom obrazovanju.

Energetski klaster Niemce blisko surađuje s lokalnim vlastima s ciljem razvoja energetske politike. Klaster će biti vrlo dobar alat za podršku u planiranju energetskog procesa odozdo prema gore, u izgradnji razumijevanja, povjerenja i suradnje lokalnog stanovništva u provedbi ulaganja u obnovljive izvore energije i energetsku učinkovitost, te za uštedu energije.

Osnivanje Energetske zajednice Niemce

Otvoreno je prvo skladište za zajedničku pohranu bicikala u Mađarskoj

Prvo lokalno skladište bicikala u Mađarskoj, u mjestu Zuglo osnovala je Zaklada Esélykert, uz potporu Energia kluba u okviru projekta INTERREG ENES-CE.

U ubranim sredima stambene zgrade često nemaju adekvatan unutarnji prostor za odlaganje bicikala, pogotovo ako je riječ o vozilima koja mogu prevoziti djecu ili prtljagu, stoga se ističe potreba zajedničke pohrane bicikala. Može biti prepreka ako i ima prikladnih prostora, ali oni možda nisu dovoljno veliki za prihvrat bicikala svih stanara. U mjestu Zuglo, lokalna zajednica prepoznala je ovaj nedostatak, te su uz pomoć volontera izgradili objekt za skladištenje i poboljšanje uvjeta za biciklizam i korištenje bicikala, što može biti poticaj za ljude koji žive na tom području. Skladište djeluje kao objekt kojeg lokalno stanovništvo koristi kao skladište, a uz to može ponuditi svoje bicikle za najam. Ovakva vrsta ekonomije dijeljenja omogućuje nam manje kupnje robe (u ovom slučaju bicikala), koja zahtijeva manje energije za proizvodnju.

Zaključno, s obzirom na to da emisije iz prometa uvelike doprinose klimatskim promjenama, racionalnijom upotrebom automobila, individualnih načina rada (vožnjom) i prelaskom na vožnju bicikala predstavlja veliki korak unaprijed prema klimatskoj neutralnosti.

U okviru projekta ENES-CE, u Zuglu su prvedene četiri lokalne akcije za uključivanje lokalnih zajednica. Lokalne vlasti suočavaju se s mnogim izazovima u ispunjavanju svojih klimatskih ciljeva: finansijska ograničenja, nedostatak osoblja s određenim vještinama, a često i pružanje odgovarajućih informacija lokalnim zajednicama ne napreduje idealnom brzinom.

Sve ovo moglo bi dosvesti u pitanje ostvarenja zadanog cilja u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova od 40% do 2030. godine.

Uključivanjem lokalnih zajednica i poduzimanjem građanskih incijativa, ključno je za postizanje zadanih klimatskih ciljeva. Aktivno sudjelovanje također može potaknuti druge oko nas da se pridruže sličnim ekološki osviještenim akcijama.

